

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

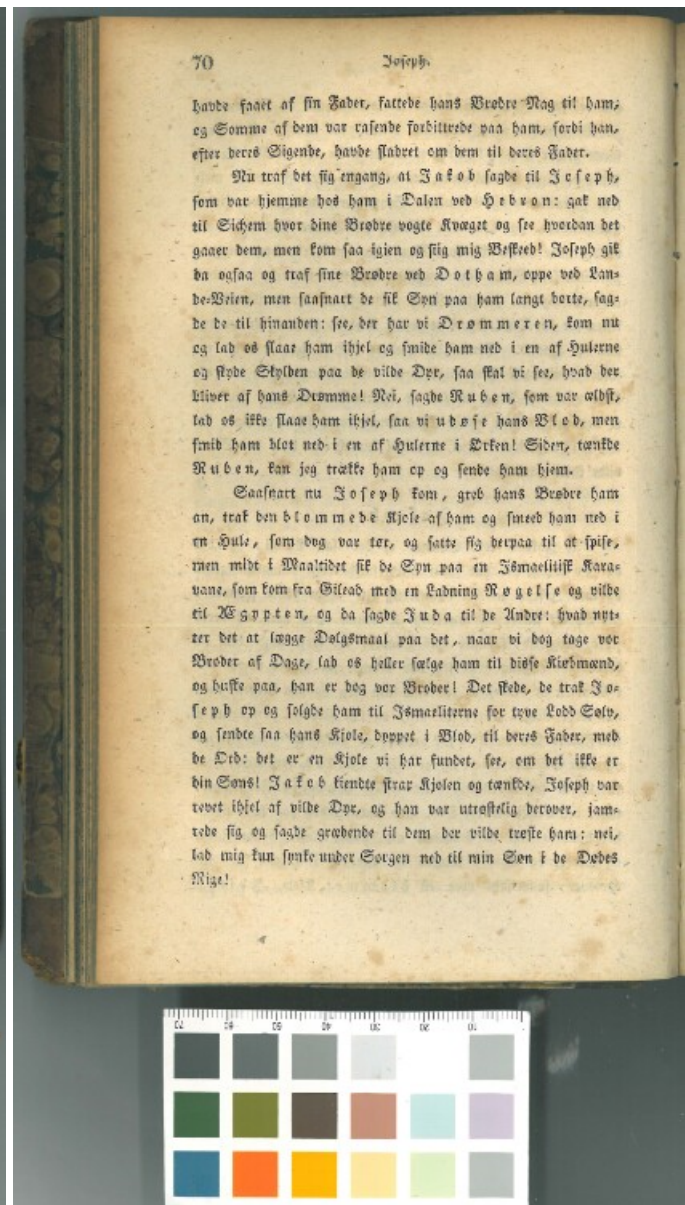
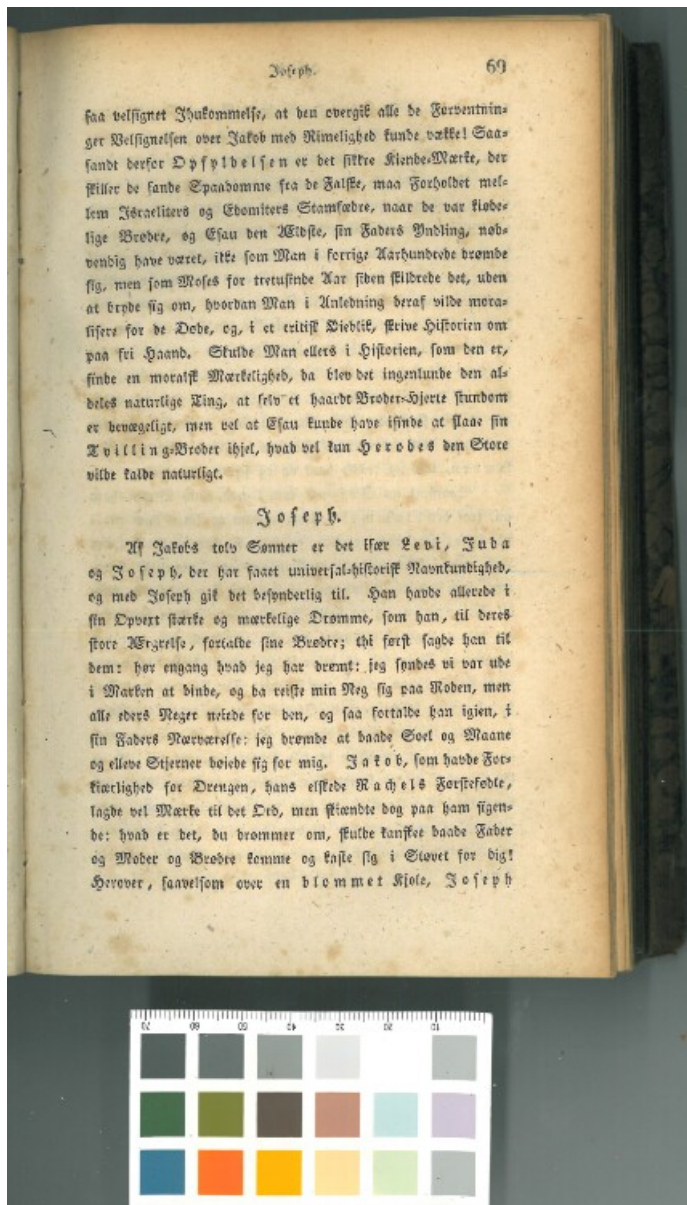
Titel: Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

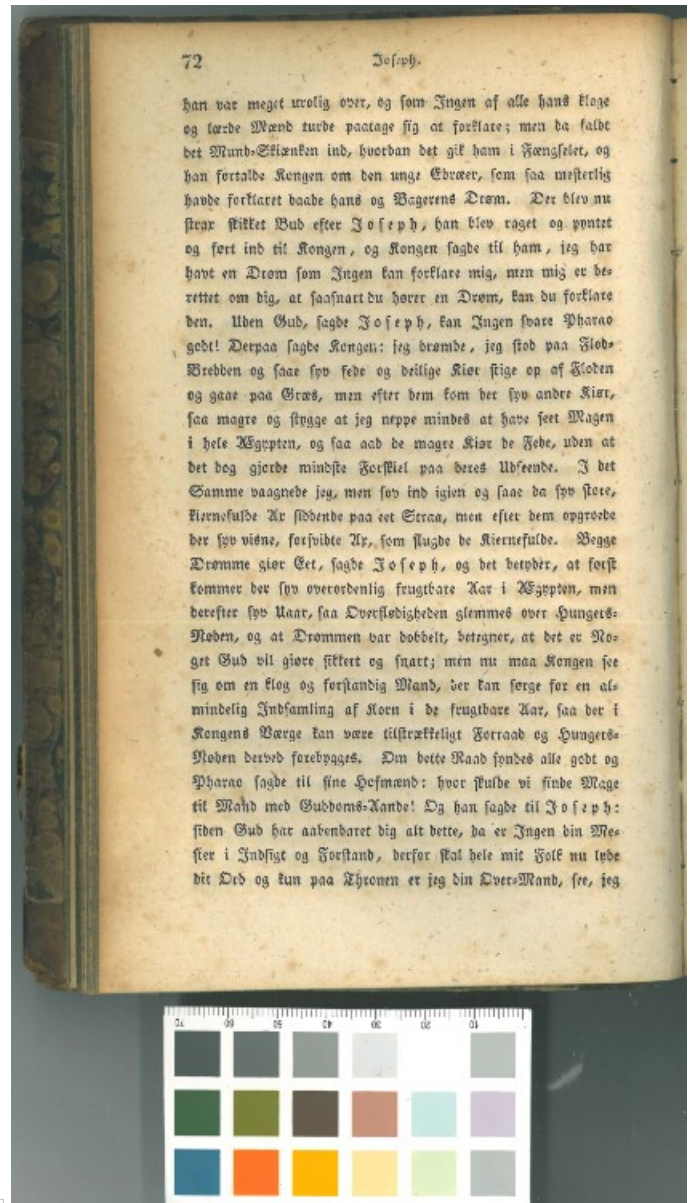
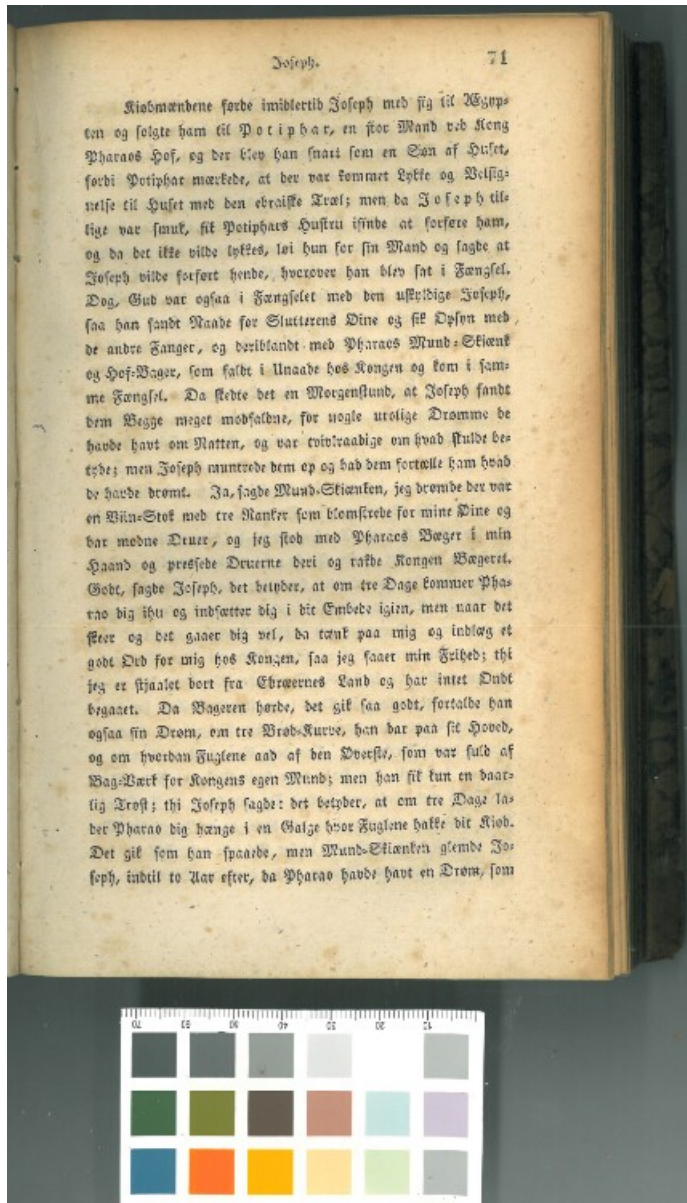
Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 69. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm3578/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

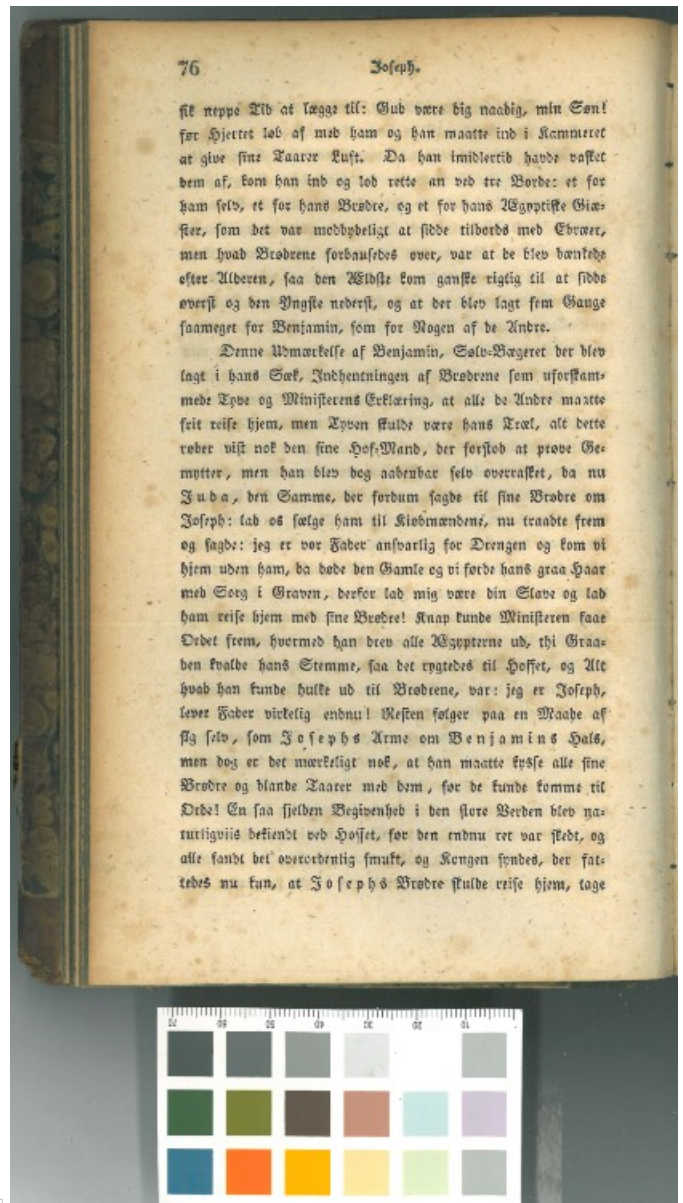
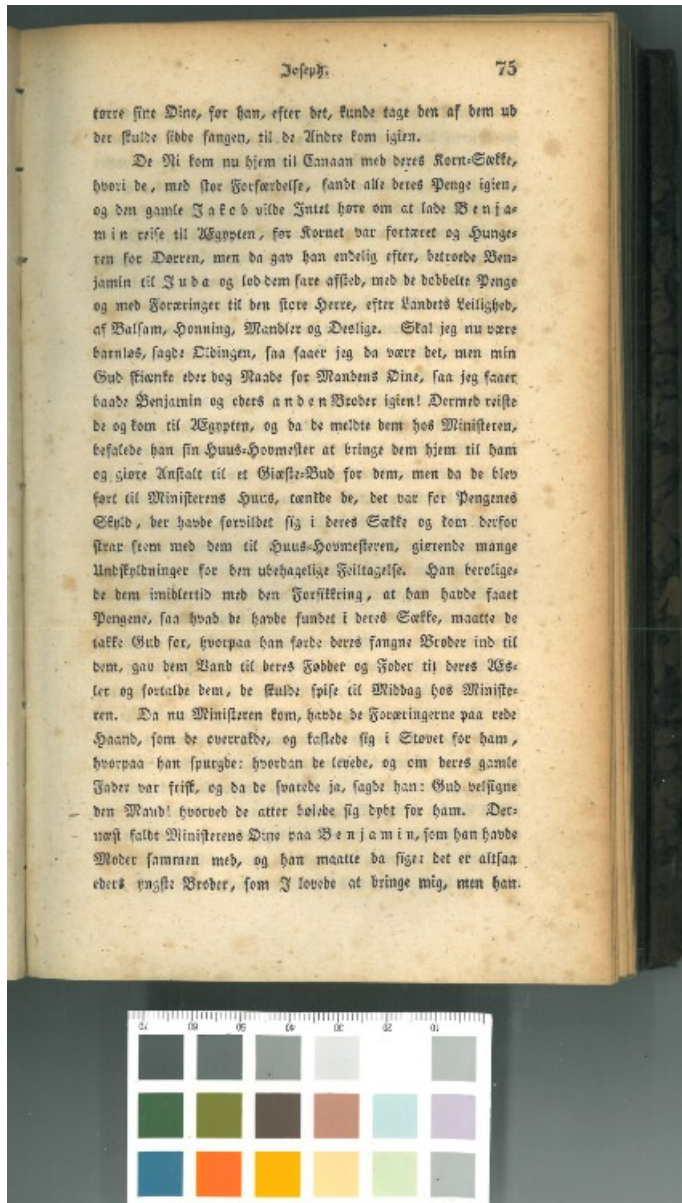
førte sig i Dag over hele Egypten! Og Pharaos tog en Ring af sin Finger og satte paa Josephs og kastede en Linn-Kappe om ham og hængte en Gulds-Kæde om hans Hals og lod ham gaa paa sin næstbedste Stads-Vogn, med en Herold foran sig, som udraabte i Kongens Navn, at hersefer stude Jngen i hele Egypten saameget som røre en Finger uden Josephs Billede og hans Navn skulde være *Phonophant* (Gaaendes Giættveren). Joseph var dengang tredve Aar og Pharaos givte ham med *Asnath*, en Daatter af Præsten *Petsef* i *Heliopolis*, som fødte ham to Sønner: *Manasse* og *Ephraim*.

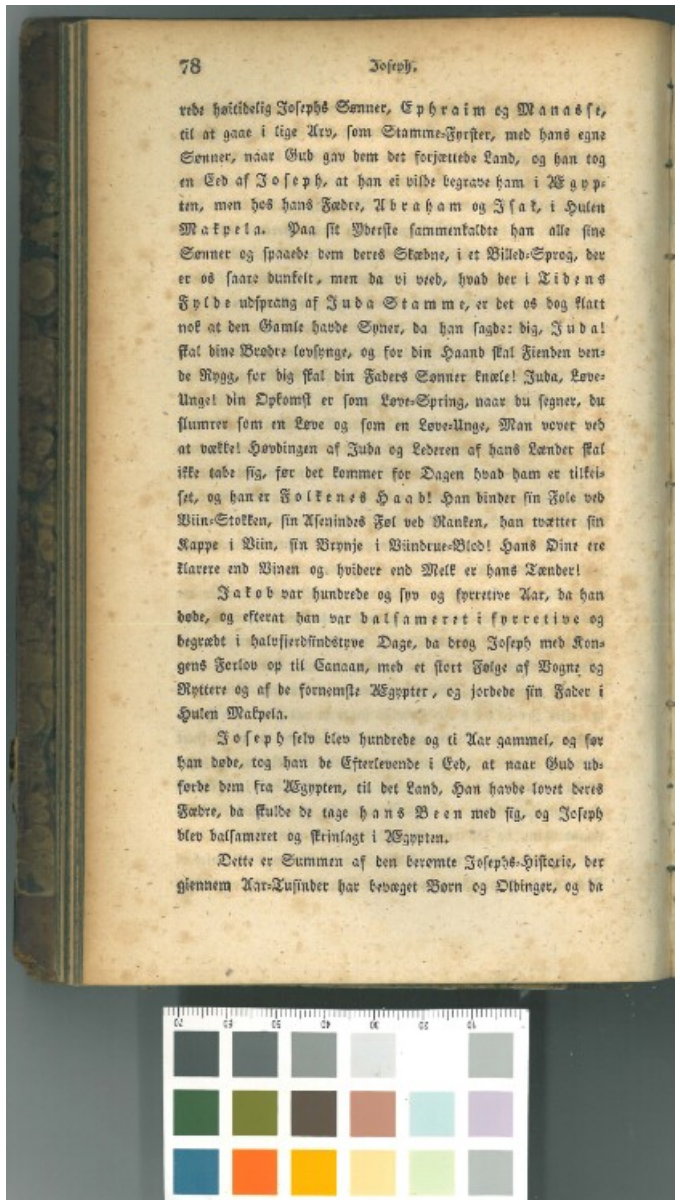
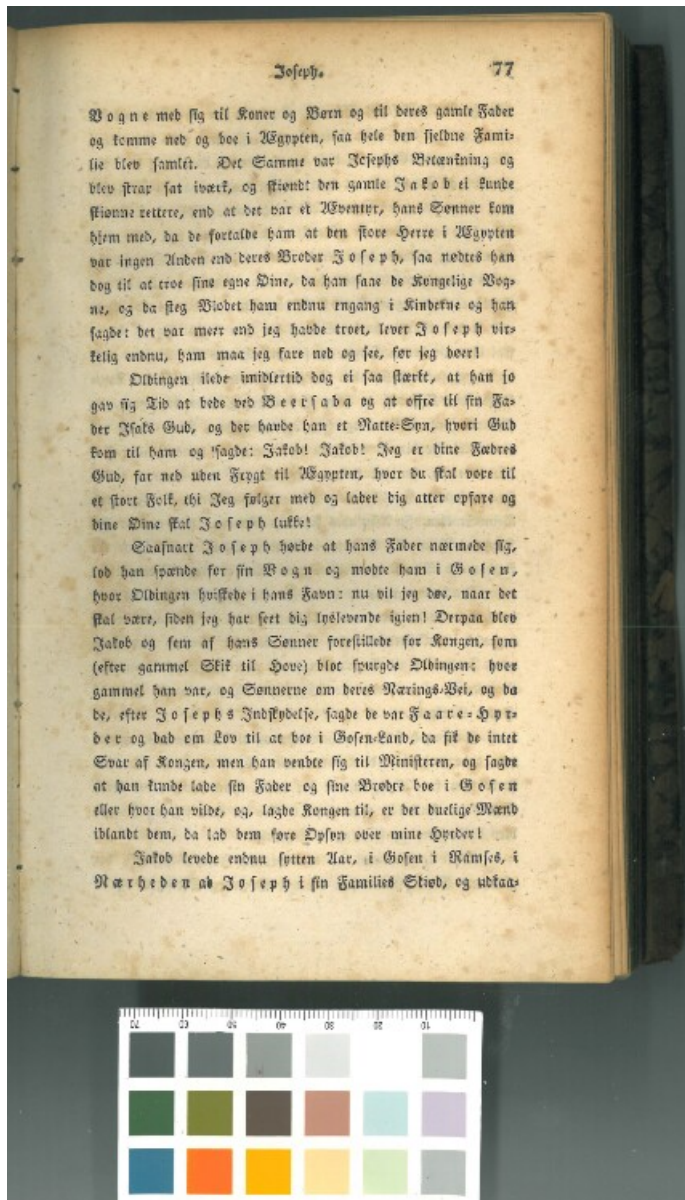
Josephs Spaadom gik nu ogsaa i Opfyldelse, og i de frugtbare Aar opdyngede han en uslukkelig Mængde Korn i Kongens Forraadskammer, trindt i alle Stæder, og da saa Maarene kom og Høstet raabte om Brød og Kongen viste dem til *Joseph*, da sagde han dem Korn, først for alle deres rede Penge, dernæst for deres Høste og Aarer, Kier og Haar, og endelig for deres Jord og for dem selv, med Hud og Haar, saa de blev Alle Kongens Vedne. Paa denne Maade fik Egypterne baade Jode-Korn og Saare-Korn, men forpligtede sig til at yde Femte-Parten af hvoe Aars Afgrøde til Kongen i Land-Gilde, og Kongen blev den eneste Jord-Deot i hele Misset, paa *Praeserne* nær, som fik Korn for Intet og beholdt deres Jord.

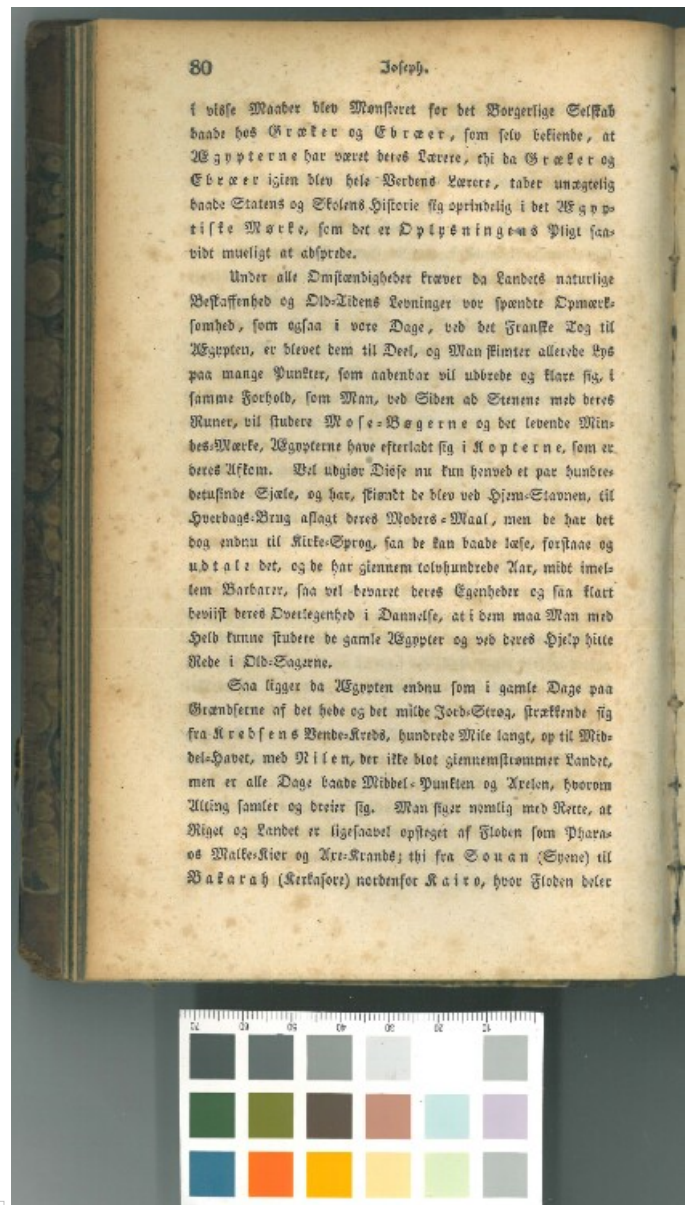
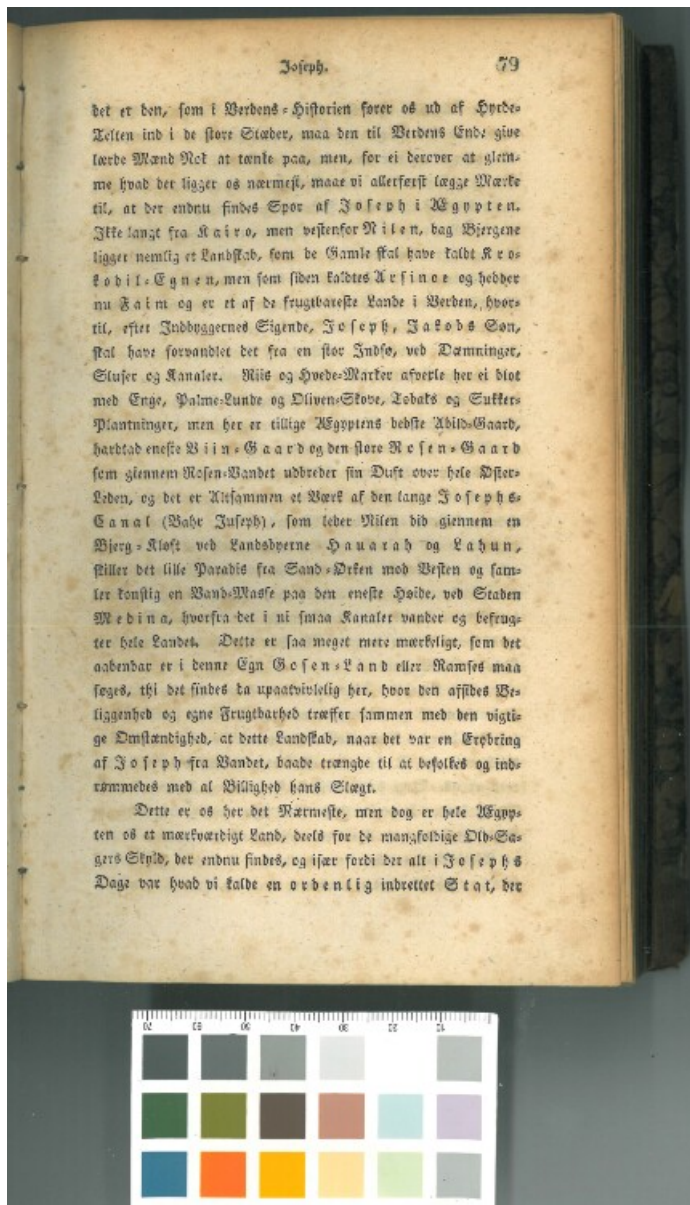
Alt dette var imidlertid langt fra at udtømme det uhyre Forraad, Pharaos forsynlige Minister havde vist at bringe tilveie, og da den store Mis-Væst strakte sig langt videre end til *Egypten*, saa strømmede der Penge ind i Landet fra alle Kanter, med Folk som kom og købte Korn, og det gav Anledning til et af de smukkeste Dyrin, Man nogentid saae i den store Verden, men som neppe Nogen af *Liluse* kunde becomde om, skulde faae den universal-historiske Betydning, der ligger klar for vore Dine. Sønnene af *Hynde-Hyphen* i *Ca-*

naan, som havde solgt deres Broder, kom nemlig ogsaa til Egypten i den dyre Tid, for at købe Korn, og viste, med alle de Andre, til Ministeren, som Manden for det Hele, og han kende dem paa Linen, men de naturligtvis ikke ham, og da de laae i Støvet for ham, da stod han og tænkte paa sine *Barne-Dreomme*; men han var nu en Hof-Mand, der ikke bar Hjøttet paa Læberne, men talde ægyptisk og lod dem sige ved sin *Tolk*, at han ansaa dem for Spelders, der, under *Paaflad* af *Korn-Kiøb*, kun kom for at udferke Landets Leilighed. For nu at rense sig, fortalte de Alting, baade Løst og Fast, hvorhan de alle Ti var een Mandes Sønnere og havde været tolv Brodere, hvortaf den Ene var død og den Yngste hjemme hos Faderen i *Canaan*. Denne yngste Broder var Ministerens eneste Heel-Broder, *Benjamin*, og han lod dem derfor sige, at skionde deres urimelige Fortælling besværedede hans Mistanke, skulde dog En af dem faae Lov at reise hjem og hente den Broder, de sagde, var hjemme, og efterat have laabt dem prøve i tre Dage, hvad det var at smides i Jængsel, med Døden for Dine, lod han dem atter komme for sig og sagde: velan! af Gudsfrøgt vil jeg spare jett Liv, naar I gior som jeg befaler og hente mig eders yngste Broder, saa jeg kan se, I sate med Sandhed, thi saa vil jeg troe, I er stikkelige Folk, men allees, saasandt som Pharaos lever, skal I doe! Reis nu kun med jett Korn, saa nær som Een, jeg for en Sikkerheds Skyld maa kyske! Nu slog Samvittigheden dem, saa de sagde til hinanden: nu faar vi Een som forskjelt for hvad vi gjorde ved vor Broder, da vi faae hans Sjæle-Kængsel og lod som vi ikke herde hver bonlig han bad for sig! Ja, svarede *Ruben*, sagde jeg ikke nok: gior ingen Uette paa Drengen, men da vilde I ikke høre mig, og nu kommer hans Blod over os! De tænkte ikke, Ministeren forskjod dem, men han forskjod dem saa godt, at han maatte gaae tilfide og

fig, er Egypten kun en Dal mellem Sandstens og Kalkstens Bjerge, kun bebodlig og frugbar, saavidt som den aarlige Overflommelse, mellem Sommer-Sæsonen og Efteraars. Nærved og nær, og Nedre-Egypten eller Delta er ikke andet end Sand og Mudsdynd, der har leiset sig paa Skærene i Nils-Dagten.

Hjergene paa begge Sider af Vandfaldet ved Souan, hvor Floden synes at udøse sin Haarm, for siden at være et Mandskær paa Mildhed, maatte allerede særdeles tilbringe sig vor Opmærksomhed, da de er af et eget Slags dyilig, mest rosenrød Granit, som Man ellers ikke finder, udgjør selv her kun som en stor Vre-Port for Nils-Kongen og har givet Souan (Kobningen) sit Navn. Særlig for Vandfaldet er, blandt de mange Der, den rørende Bjerg-Strom flader af Rippe-Blokke, kun Pila (Pilate) mærkbar, hvor Egypternes sagde, deres Højskand (Hirid) laae begraved, og hvor der findes flere Levinger af gamle Tempel-Ruiner, som endda synes sammensatte af Bleg fra ældre Jette-Rygninger, da mange Ruiner staae paa Hovedet og Sommer-Sæsonen sættes i Levrens Teg, hvor Strens-Rigene paaftaae, kun påstede for over 4000 Aar siden. Lige ved Souan ligger derimod en anden De, den Nordligste af dem alle, som under Navnet Josephantine er beramt fra Herrens Tid, og bærer i sine delige Haver og Lunde de første Mærke paa Flodens Gavn for Egypten. Djsaa her er naturligvis Tempel-Ruiner beklædt med Hieroglypher, og saadanne altsammen Ruiner finder Man i Mængde selv paa Granit-Hjeldene til begge Sider; men de mest iøjensalende Ruiner i Nere-Egypten eller Marijs (Sonnensland) findes dog ved Edfu, Sna (Ene) og frem for Alt, hvor den gamle Jette-Stad Thebe har ligget, paa begge Sider af Floden, ved Luxor og Karnak, Abu og Gurna. Her ser det nemlig ud, som en hel

lille Verden, Rødt af Hals-Guder, var lagt i Grund, og flødt de gamle Guder frem med Brænding om Thebe, som de kaldte Diopolis men Guderne Rosamon, saa er det dog Intet mod Frankmandens Højskæle over de blotte Ruiner, som ærlig synes at have gjort dem andagtige. Hvad de nu især løste til Stjerne, er først Patafens ved Medinat-Abu, med Kolosjerne Tama og Kama, der rage frem over mange Lignende, og dernæst østfor Floden de titstændes Paladser ved Luxor og Karnak og endelig paa sidste Sted den lange Allé af Sphæriske Kolosjer i Hundrede-Tal. Dets er det nemlig noget Eget ved disse Paladser, at der findes hele lange Historier udhuggede paa Murene, baade ude og inde, saa Slag til Lands og Vand, Bestormelse af Fæstninger, Indtog og fristige Døds, er paa det Livagtigste afbildede, og bedst maa Man (vilde ved blot at tænke paa, hvad Tid og Kraft der havde til, for paa en Plæt at samle og bearbejde alle disse uhyre Granit-Blokke, der samlet er hente de en tredive Mil borte fra Steen-Brudene ved Souan. Her til komme endnu de uhyre Gæs-Kolde i Kalkstens-Hjergens mod Vesten, hvor Mumiene, snart i Riser og snart kun med en beklævet Papyrus-Roske under Kædet, er utallige, og hvor Man ikke blot maa studse over den Tid og Tid, det har kostet at udhule disse hvælvede Jette-Stuer, men ligesaa meget over al den Kunst, baade Malere og Billedhuggere har østet med, hvor der stikker hverken Søet eller Maane; thi her ser Man hele de gamle Egypters daglige Liv, paa Marken og i Husene, snart udhugget og snart afsatlet med de mest levende Bæver. Ved en Ende har Man opdaget rettet Kældere, som Man ikke tvivler om jo høre til de beramte Kongelige Begravelse, og i en af dem, der ei havde været aabnet for nyelig, fandt Man til Bekræftelse en stor og prægtig med Billed-Værk beklædt Lig-Kiste (Sarkofag) af Labastier,

som nu staaer til Skue i det saakaldte Britiske Museum i London!

Dvee-Egyptens Mindes-Mærker staaer for Resten med Ruinerne ved Teutpori (Denderah), hvor Man især bemærker en Due-Gang, hvor Dyrer-Kædetæn, og en Sal, hvor alle de øvrige Stjernes-Billeder paa det Nøieste findes affilte brede.

I Mellem-Egypten, som begynder ved Abydos, findes ingen Ruiner, undtagen Pyramiderne ved Daghur, Sakkara og Gize og Labprinthen i Fayum, og da det dog var her (Man siger, ved Sakkara) det store og berømte Memphid laas, formoder Man, at det Meste her, ikke som i Dvee-Egypten har været bygget af Granit og Sandsteen, men, ligesom de fleste Pyramider, af Kalk-Steen, og at Araberne har brugt Ruinerne, for en Nemheds Skyld, at brænde Kalk af til deres Bygninger.

Man tæller nogle og fyrretyve Pyramider, af forskellig Størrelse, men de største og berømteste er de Tre ved Gize, i Nærheden af Kairo, hvor Bjerg-Klædernes vende sig, og saavidt Man har kunnet maale, for Sandet hvori de staae nedstunkne, er den Allerstørste omtrent 300 Alen høi og Fods-Stykket af samme Længde. Fra disse Pyramider har Man opdaget en underjordlig Gang til den der ligger kulkastet og lige tilredt i Bjerg-Kløften ved Lahoun, som fører ind til Fayum, og saavel denne Pyramide, som den der staaer inde ved Labprinthen, har det Særegne, at de mest bestaar af Teglsteen, der under Styrningen er givet mere Sammenhold ved at blande Leret med smaaakket Straal

Ved Sakkara (Reklafors) udstrekter Nilen endnu som fordem sine Arme og omslynger Nodre-Egypten, men beholder nu kun de samme To, der fordem blev til Egv, til den falder i Havet ved Rosette og Damiette. Den vestligste

6*

Arm hedder i gamle Dage den Kattopiske, hvor nu Søen Edfoer, og derpaa fulgte den Bolbitiniske, som er Rosette-Armen, paa hvis hvire Vedt Man ser Ruinerne af Deltas berømte Hoved-Stad Said, men den østligste Arm hedder den Pelusinske, der, tilligemed den Lanitiske og Mendefiske, har tabt sig i Menzale-Søen, saa Damiette-Armen er den, der Gamle kaldte den Bukoliske, og Søen Burkis har slugt den Sebennytiske.

Saa vel af de Saitiske Ruiner mod Vesten som af dem ved Mactaria, mod Osten, hvor det gamle Du (Diospolis) har staaet, ser Man, at der i Nodre-Egypten, trods den lange Afstand fra Soanan, er dogt mest med Granit, men dog er Lynningerne forholdsviis ubetydelige, tildeels forbi de Romerske Keisere led bringe hvad de kunde til Rom og Constantinopel, men dog især forbi det ikke var saadanne Jette-Værker som de Tvedøiße til at trods Tid og Værdæere!

Hvad nu Egyptens utallige Ruiner kan sige, naar Man lærer ret at se og at lægge sammen hvad Man hidtil kun gjættede paa, det lader sig vist nok ikke forudsige, men vel tør man forudsi, at en Skift af saa bunsel og tvetydig Natur aldrig kan læse os Saameget om Tilstanden i det gamle Egypten, som Josephs Historie, der, ved klart og nøiagtigt at fortælle en eneste Begivenhed, viser os hvordan det for tre Tusinder siden virkelig staae ud i Egypten. Der var nemlig dengang, ser vi, allerede en Række af faste Stæder, hvor Korn-Magasinerne anlagdes, og først og fremmest udgjorde en egen Stand, som erode Jorde-Gods og levede i den dyre Tid paa Kongelig Beskæftning, alle Bondene, undtagen Præsterens Neds-Karst, var, indtil den store Midvæert, Sektire, men blev ved den Hellighed Neds-Bæstere paa Kongens Gods, Læge-Konsten og Balsameringen var noget Dagligdags, et Slags Lærdem og Vidskab blev dyret med Hæd, Pyre

